

грузкам, деформациям и кризисам. Поэтому сегодня актуализируется вопрос об изменении системы ценностей техногенной цивилизации. Академик В.С. Степин отмечает, что формирование постиндустриальной цивилизации должно сопровождаться не только технологической революцией, но и духовной реформацией, критикой и пересмотром ряда прежних базисных ценностей техногенной культуры, связанных с отношением к природе, культу силы, идеалам потребительского общества и т.д. [1, с. 32].

На переломном этапе развития цивилизаций требуется новая система ценностей. Их поиск должен идти так, чтобы каждая цивилизация, каждая культура его осознавала и вносила свою лепту в этот процесс. Поэтому современное социально-гуманитарное знание в рамках диалога цивилизаций и культур должно более углубленно разрабатывать указанную проблему, опираясь на данные таких междисциплинарных наук, как культурология, конфликтология, социальная психология, социальная экология. Это позволит создать приемлемую систему ценностей, которая будет наиболее адекватна вызовам XXI в., что потребует определенной перестройки системы образования и воспитания.

Литература

1. *Степин, В.С.* Проблема цивилизации / В.С. Степин // Будущее России в зеркале синергетики / под ред. Г.Г. Малинецкого. — М.: КомКнига, 2006. — С. 28–39.

*М.В. Казлоў, аспірант
БДЭУ (Мінск)*

КАШТОЎНАСНАЯ ПАДСТАВА МЕТАДАЛОГІІ ПАЛІТЫЧНЫХ ДАСЛЕДАВАННЯЎ

Сучасная палітычная навука ўяўляе сабой шматфункцыянальную дысцыпліну. У ёй існуе мноства напрамкаў, якія альбо дапаўняюць адзін аднаго, альбо супрацьлеглыя па сваёй сутнасці, але ўсе яны звязаныя палітыкай. На працягу доўгага перыяду палітыка функцыянавала ва ўласным вымярэнні, пры гэтым уключала і выключала са свайго поля розныя дыскурсіўныя распрацоўкі.

Розныя філосафы даследвалі сутнасць палітыкі, яе механізмы, намагаліся зразумець гэты феномен, але па меры развіцця чалавечага сацыума мадыфікавалася і рэфлексія пра палітыку: яна змянялася ў залежнасці «ад адмысловых тыпаў ў сацыяльнай структуры» [3, с. 767]. Пры гэтым сама палітычная навука, прынамсі, можа мець некалькі асноў, якія залежаць ад канкрэтнага індывідуальнага або групавога погляду на праблему палітыкі. У якасці прыкладаў можна прывесці найбольш

фундаментальныя часавыя адрэзкі, падчас якіх з'явіліся даследванні, што тычыліся менавіта палітычнай навукі — антычныя напрацоўкі Платона і Арыстоцеля або перыяд новага часу ў асобе Н. Макіявелі і Т. Гобса і іх тэхнік кіравання. Але менавіта ў асобах А. Конта і К. Маркса паліталогія набывае «навуковасць». Праўда, Р. Мертон перасцерагае, што «навука» — гэта падманлівае слова, тым больш калі яна выступае ў кантакце з палітыкай.

Сення розных даследаванняў, аб'ектам якіх выступае палітыка, велізарнае мноства, але, па сутнасці, гэта толькі некаторыя нарыхтоўкі, якія існуюць у пэўным культурным асяроддзі. У самой паліталогіі «працягваецца прыхаваная інтэлектуальная вайна» паміж прадстаўнікамі палітычнай тэорыі і палітычнай філасофіі. Зыходзячы з гэтай сітуацыі, прадстаўнікі сумежных дысцыплін скептычна настроены адносна навуковасці дадзенай дысцыпліны. Але, як заўважыў Г. Алмонд, паліталогія мае «як навуковую, так і гуманістычную выснову, прычым абедзве яны кіруюцца аднолькавымі імператывамі навуковага даследавання — дакладнасцю дадзеных і аб'ектыўнасцю высноў» [1, с. 70]. Пры гэтым, у нашы дні на першы план выходзіць «гуманістычны» кірунак. Вось чаму палітычная навука злучае ў сабе розныя мадэлі разумення палітычнага, дзе маральны складнік цэнніцца вышэй усталёваннага закону.

Аднак асноўная крытыка палітычнай навукі зводзіцца да яе метадалагічнага корпусу. Найбольш абгрунтавана яна ў працы нарвежскіх аўтараў, у якой прапаноўваецца размежаваць становішча на некалькі асноўных частак, сярод якіх: ідэалагічная памылка, якая ўтрымлівала крытычную тэорыю, неамарксізм; памылка ўніверсалізацыі, дзе прысутнічаюць анціпазітывізм і постмадэрнізм; лагічная памылка, якая змяшчае ў сабе халізм і метадалагічны індывідуалізм [2]. Але пытанне заключаецца не ў каштоўнасці нейтральнасці даследчыка, а ў аб'екце яго даследавання, і не ў палітыцы з інстытуцыйнага пункту гледжання, а ў яе аб'екце наогул. З гэтай нагоды вельмі ўдала выказаўся М. Фуко. Ён піша, што «чалавек не з'яўляецца ні самай старажытнай, ні самай доўгачасовай праблемай, якая ўзнікала перад чалавечым досведам» [4, с. 404]. З гэтага зыходзіць разуменне палітычнага чалавека як нейкага аб'екта. Такая пазіцыя вымушае даследчыка прызнаць яго ў сабе, і толькі пасля гэтага ён можа працаваць над палітычнай сутнасцю, якой і з'яўляецца. Вядома, гэта становішча людзей, якія займаюцца вывучэннем палітыкі. Але сама праблема гуманітарнага так ці інакш існуе ў форме палітычнага дыскурсу, і ад гэтага не застрахаваная ніводная з навук.

Літаратура

1. *Гудин, Р.* Политическая наука: новые направления / Р. Гудин, Х.-Д. Клингеманн. — М.: Вече, 1999.

2. Ларсен, С.У. Теория и методы в современной политической / С.У. Ларсен. — М.: РОССПЭН, 2009.

3. Мертон, Р.К. Социальная теория и социальная структура / Р. Мертон. — М.: АСТ, 2006.

4. Фуко, М. Слова и вещи: Археология гуманитарных наук / М. Фуко. — СПб.: А-сad, 1994.

**А.А. Кравченко, ассистент
БГЭУ (Минск)**

АНАЛИЗ БЛАГОСОСТОЯНИЯ НАСЕЛЕНИЯ: НЕОБХОДИМОСТЬ МЕЖДИСЦИПЛИНАРНОГО ПОДХОДА

В настоящее время среди экономистов все больше распространяется критика индикаторов, используемых для анализа благосостояния как отдельных индивидуумов, так и населения страны в целом. Основой такого отношения выступают несоответствия между измеряемыми данными и целями, для которых они используются. Чаще всего это связано с подменой понятия благосостояния — сложного комплекса, состоящего из ряда экономических и социально-психологических факторов, сугубо материальной его трактовкой, выраженной в потенциальном количестве благ, которыми может обладать индивид или общество в целом. Такое смещение при интерпретации иногда приводит к пересмотру ценностных ориентиров, в рамках которого вспомогательные по своей функции вещи выходят на первый план, доминируя при формировании целей и задач для общества.

В своей работе Р. Лайард отмечает, что множество задач, требующих противоположных решений, создает необходимость поиска конечной цели, которая бы позволила анализировать другие цели на предмет приближения нас к ней. «Такие блага, как здоровье, автономия, свобода, являются «инструментальными» благами, для объяснения ценности которых мы должны прибегать к дополнительным, более глобальным задачам» [1, с. 113].

Аналогичным образом объем экономических благ, экономический рост и так далее, играют важную, но чаще всего «инструментальную» роль в благосостоянии человека и, как следствие, не могут его отражать в полной мере. В связи с этим многие экономисты (Б.С. Фрей, Р. Лайард, А.Г. Освальд, Р. Истерлин, С. Мело и др.) акцентировали свое внимание на разработке индексов и методик, отражающих благосостояние человека в широком смысле, а не только относительно его материального благополучия. Уже осуществляются попытки создания единого странового индекса, который позволял бы проводить не только измерение уровня жизни внутри страны, но межстрановые сравнения. К данным индексам, в